

Кучманіч І. М.
кандидат психологічних наук,
доцент кафедри прикладної психології
Чорноморського національного університету
імені Петра Могили

Опанасенко Л. А.
кандидат психологічних наук,
в.о. доцента кафедри прикладної психології
Чорноморського національного університету
імені Петра Могили

«ПСИХОЛОГІЧНА ПЛАТФОРМА МОДЕРАЦІЇ» ЯК ДІЄВА ТЕХНОЛОГІЯ ГРУПОВОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ

«PSYCHOLOGICAL PLATFORM OF MODERATION» AS AN EFFECTIVE TECHNOLOGY OF GROUP CONSULTING

Стаття присвячена презентації технологізації групового консультування у практиці шкільного психолога. Представлена авторська розробка «Психологічна платформа модерації» дозволяє психологу організувати конструктивну взаємодію школяра з сімейною та освітньою системою для спільного вирішення актуальних проблем, пов'язаних з їхнім функціонуванням. Технологія модерації побудована на засадах системного підходу, містить чіткі етапи взаємодії з учасниками консультативного процесу, базується на техніці постановки циркулярних запитань. В її основі науково-обґрунтована теза: будь-яка проблема (симптоматична поведінка дитини) не є виключно характеристикою особистості, а виникає саме у процесі взаємодії між людьми. У зв'язку з цим, до психологічної роботи варто залучати не тільки саму дитину, а й оточення, комунікація з яким продукує «проблемну поведінку» учня. Мета технології – сприяти розв'язанню проблем, які пов'язані з неконструктивною поведінкою дитини в системах сім'ї та школи, шляхом трансформації взаємин із «суб'єкт – об'єктних» у «суб'єкт – суб'єктні». Технологія спрямована на вирішення проблемних ситуацій дітей шкільного віку, передбачає від 1 до 3 групових зустрічей, кожна з яких складається з 4 етапів і має своє функціональне навантаження: перша зустріч – діагностика проблеми; друга зустріч – факторний аналіз проблеми; третя зустріч – первинна апробація альтернативних шляхів розв'язання проблеми. Чітко технологізована робота психолога дозволяє не тільки здійснити ефективний вплив на якусь конкретну ситуацію, а загалом спроможна підвищити відповідальність кожного учасника процесу модерації.

Ключові слова: модерація, медіація, фасилітація, технологія, системний підхід, симптоматична поведінка.

The article is devoted to the presentation of the technology of group consulting in the practice of school psychologists. The presented author's development "Psychological platform of moderation" allows to organize constructive interaction of the student with family and educational system for the joint decision of actual problems connected with their functioning. Moderation technology is based on a systematic approach, contains clear stages of interaction with participants in the consultation process, is based on the technique of asking circular questions. It is based on a scientifically sound thesis: any problem (symptomatic behavior of a child) is not exclusively a characteristic of the individual, but arises in the process of interaction between people. Therefore, it is necessary to involve in psychological work with the student not only the child, but also the environment that produces "problematic behavior" of the student. The purpose of technology is to help solve problems related to the unconstructive behavior of the child in family and school systems, by transforming the relationship from "subject-object" to "subject-subject". The technology is aimed at solving problem situations of school-age children, provides from 1 to 3 group meetings, each of which consists of 4 stages and has its own functional load: 1 meeting – diagnosis of the problem; 2nd meeting – factor analysis of the problem; 3rd meeting – initial testing of alternative solutions. Clearly technological work of a psychologist allows not only to make an effective impact on a particular situation, but in general can increase the responsibility of each participant in the moderation process.

Key words: moderation, mediation, facilitation, technology, system approach, symptomatic behavior.

Вступ. Практичний психолог у школі традиційно має справу з різними поведінковими «розладами» дитини, які виявляють батьки та/або вчителі (надмірна конфліктність, небажання вчитися, неохайність тощо). Психологічна допомога зосереджена безпосередньо на дитині, яка і демонструє ці патерни. Натомість, найближче сімейне оточення та шкільний колектив відіграють у цьому процесі другорядну роль: їх інформують щодо стану дитини та надають рекомендації. Утім, для ефективного розв'язання проблеми варто її розглядати не тільки на індивідуальному рівні, але й залучати до роботи

різні сторони й вирішувати її в системі: батьки-дитина; педагог(и)-дитина; батьки-педагог(и); дитина-батьки-педагог(и). У такій співпраці ключовим є налагодження комунікації між різними значущими для дитини системами – сім'єю та школою і вибудовування спільних поглядів щодо подальшого розвитку дитини [4, 214].

В арсеналі роботи сучасного шкільного психолога наразі гостро бракує технологій, в яких була б представлена чітка структура роботи зі школярем і його батьками, батьками і педагогами, педагогами та учнями одночасно, в одному кабінеті. У зв'язку

з цим, фахівці здебільшого працюють індивідуально з дитиною. На жаль, по завершенню психологічних занять особисті трансформації учня часто не можуть «прижитися», оскільки зовнішні фактори життєдіяльності, які власне і зумовлюють негативні поведінкові прояви, не зазнали впливу і залишилися незмінними. За таких обставин психологу досягти результативності – надскладно, адже не можна знизити рівень агресії дитини, коли її агресія зумовлена байдужістю членів сім'ї і є єдиним засвоєним способом привернення уваги; важко підняти рівень самооцінки учня, якщо педагог у взаємодії з ним зухвало відмовляється помічати динаміку у навчальних досягненнях школяра і, психологічно тиснувши на нього, підвищує власну значущість Я; нереально учню стати мотивованим до навчання, якщо значимі для нього люди демонструють матеріальні цінності як надпріоритетні.

У сучасних соціономічних дослідженнях при вирішенні питань, пов'язаних із запитом про психологічну роботу з дітьми шкільного віку, особлива увага зосереджена на трьох популярних технологіях: технології медіації (посередництва), фасилітації (сприяння), та модерації (врегулювання). Кожна із зазначених технологій має свої особливості та пов'язані з ними переваги [5].

Вивчаючи медіацію як соціально-педагогічну технологію вирішення конфліктів у школі, Н. М. Білик описує її як процес досягнення взаємної згоди у вирішенні суперечки між двома і більше сторонами за присутності нейтральної сторони (медіатора). В основі роботи медіатора – конфлікт, як інструмент навчання [1]. Фасилітація, на відміну від медіації, на точку зору О. А. Кондрашихіної, основний акцент робить на налагодженні якості комунікації і передбачає організацію колективного розв'язання проблем у групі, якою керує фасилітатор [2]. У центрі уваги модератора – «включення» учасників у суб'єкт-суб'єктні відносини шляхом структурованого процесу групового обговорення змісту проблеми та шляхів її вирішення [6]. К. В. Седих наголошує: з-поміж медіації та фасилітації модерація привертає особливу увагу практиків, оскільки надає унікальну можливість для організації ефективного простору конструктивної взаємодії дитини з оточуючим її світом. У процесі модерації дитина не виступає об'єктом, на який спрямований психологічний вплив, адже кожен учасник процесу набуває ознак суб'єкта [6].

Технологія модерації представлена у широкому полі наукового дискурсу. Її поліфункціональність знаходить своє відображення у чисельних наукових розвідках, здебільшого у сфері педагогіки та соціальної роботи. Однак, не заважаючи на її потужні ресурсні можливості, дана технологія майже не використовується у практиці шкільного психолога. Так, за результатами анкетування (вересень-жовтень 2021 р.) з-поміж 74 фахівців-психологів, які працюють в освітніх закладах Миколаївської області, тільки 11% вдаються до модерації у роботі зі школярами, хоча усі 100% відзначають необхідність врегулювання проблемних питань у груповій формі зі структурованим суб'єкт-суб'єктною взаємодією. 73%

опитаних шкільних психологів відзначають, що не мають у своєму арсеналі чіткого алгоритму дій, необхідного для конструктивної роботи в кабінеті з дитиною і її батьками, дитиною і педагогом, педагогом і батьками одночасно. Саме тому, 62% респондентів обирають «шлях корекційного впливу» на дитину, який самі визначають як малоефективний, проте зрозумілий для самого психолога щодо вибудови ним діяльності; 20% фахівців вдаються переважно до інформаційно-роз'яснювальної роботи у вигляді тренінгів чи тематичних занять; 18% – надають узагальнені письмові рекомендації батькам і вчителям. Зазначений факт викликає занепокоєння і засвідчує потребу у розробці дієвого і зрозумілого алгоритму модерації для шкільних психологів, що постане надійною платформою для послідовної і системної роботи з сім'єю і педагогами у процесі розв'язання тих проблем, які виникають у дитини шкільного віку.

Виклад основного матеріалу. Авторська розробка технології «Психологічна платформа модерації» (І. М. Кучманіч, Л. А. Опанасенко; свідоцтво про реєстрацію авторського права № 104386 / від 29.04.2021 р.) структурована в контексті системного підходу. На відміну від лінійного підходу розуміння психологічних феноменів і процесів (уявленні про бінарність світу, що активізує лінійну причинно-наслідкову логіку, шукає відповідь на провідне питання «Чому?»), системний підхід передбачає, що дійсність ефективніше розглядати в циркулярному форматі. Це означає, що неможливо виокремити причину будь-якого явища, варто його досліджувати в контексті взаємозв'язку з іншими елементами системи (провідне питання «Як так відбувається?»).

Засновник загальної теорії систем Л. фон Берталанфі стверджує: ціле більше, ніж сума його частин; усі частини і процеси цілого взаємообумовлюють один одного. З даної позиції, будь-яка проблема (симптоматична поведінка дитини) не є виключно характеристикою особистості, а виникає саме у процесі взаємодії між людьми. Тому симптом, з одного боку є результатом певних взаємин, а з іншого боку – покликаний привернути увагу саме на таку конфігурацію взаємин [8]. Зазначену точку зору піділяє і В. Сатір, яка зауважує на те, що розуміння значення симптому допомагає усвідомити те, як він вбудований у сімейну систему, адже кожен елемент поведінки має логіку, яка властива для цієї системи [9]. Це означає, що діяльність психолога має бути спрямована на структурування процесу групового обговорення змісту проблеми та шляхів її вирішення; його провідна задача – «включити» учасників у суб'єкт-суб'єктні (паритетні) стосунки, сприяти налагодженню контакту між ними, спонукати до усвідомлення спільної відповідальності.

Мета технології – сприяти розв'язанню проблем, які пов'язані з неконструктивною поведінкою дитини в системах сім'ї та школи, шляхом трансформації взаємин із «суб'єкт – об'єктних» у «суб'єкт – суб'єктні».

Завдання технології: 1) розкрити специфіку взаємозв'язку та взаємовпливу кожної системи

(сімейної та освітньої) на особистість дитини; 2) надати нового сенсу симптоматичній (проблемній) поведінці дитини; 3) визначити основні фактори, які зумовлюють появу «проблемної» поведінки дитини; 4) характеризувати альтернативні шляхи «суб'єкт-суб'єктної» взаємодії з дитиною у контексті двох провідних систем: сім'ї та школи.

Загальні характеристики технології «Психологічна платформа модераторів»: 1) кількість учасників – від 1 до 4: дитина, один із батьків або двоє батьків, педагог. Втім технологію можна використовувати з 1 учасником – представником певної системи; 2) вік: технологія спрямована на вирішення проблемних ситуацій дітей шкільного віку (від 6-7 років до 16-17 років); 3) тривалість: робота над одним етапом – 1.5-2 години 1 раз на тиждень. Загалом 3 тижні; 4) модератор (ведучий) – спеціаліст із психологічною освітою. Для унаочнення процесу розроблено спеціальний комплект карток (рис. 1).

Комплект карток «Психологічна платформа модераторів» містить: 1) три «робочі платформи» у вигляді пазлів. Така конфігурація дозволяє змінювати траєкторію руху за алгоритмом відповідно до рівня психологічної готовності учасників та ступеню їх рефлексії; 2) 50 карток «Проблеми» (колода спрямована на ідентифікацію проблем, із якими стикаються діти/батьки/педагоги); 3) 50 карток «Потреби», де визначено провідні потреби дитини шкільного віку; 4) 50 карток «Почуття та емоції», які віддзеркалюють палітру переживань людини; 5) 90 СТ-карток (Світло/Тінь); картки покликані метафорично висвітлити особливості взаємодії в системах дитина-батьки, батьки-педагоги; дитина-педагоги; 6) 40 карток «Настанови», де визначено розповсюджені стереотипні уявлення про специфіку взаємодії дорослих та дітей.

Технологія представлена у вигляді чіткого алгоритму, який дозволяє системно дослідити специфіку виникнення проблеми в дитини, зрозуміти провідні фактори, які «підтримують» існування цієї проблеми та визначити напрямки альтернативної взаємодії дорослих із дитиною. Саме тому технологія містить три платформи: платформа «Діагностика проблеми» (основний акцент роботи психолога на минулому), платформа «Факторний аналіз проблеми» (увага фахівця зосереджена на теперішньому), платформа «Первинна апробація альтернативних шляхів розв'язання проблеми» (модератор робить наголос на майбутньому). Робота з кожною із зазначених платформ має 4 етапи, які візуально представлені у вигляді тематичних пазлів. Спільною для трьох платформ

є колода карток «Почуття та емоції». Її можна використовувати у будь-який час для ідентифікації та усвідомлення учасниками власних переживань.

1 етап роботи з платформою: «Діагностика проблеми» (перше групове заняття з модератором). Ця платформа містить 4 етапи-пазли: 1) проблема; 2) функції проблеми; 3) потреби; 4) сприятливі дії для задоволення потреби. Рух варто починати саме у такій послідовності.

1. Проблема. Це поле має картки, які дозволяють більш точно ідентифікувати проблему (або коло проблем), які стали поштовхом для звернення до психолога. Якщо дорослі обирають велику кількість проблем, які на їх думку притаманні дитині, варто провести їх ранжування та розпочати роботу з найбільш значущої. Допоміжні запитання на цьому етапі: Розкажіть, як ця проблема виявляється у житті? Кого найбільше хвилює ця проблема? Як Ви зазвичай цю проблему вирішуєте (вирішували)?

2. Функції проблеми. Цей пазл висвітлює частину системного погляду на факт існування проблеми: будь-яка проблема не є виключно характеристикою індивіда, а з'являється саме у процесі взаємодії між людьми. Якщо проблеми (порушення поведінки, симптоми тощо) мають логіку виникнення, то це означає, що вони несуть певне функціональне навантаження. Відповідно у цій частині психолог спрямовує бесіду в напрямку поглиблення розуміння учасників щодо функцій проблеми. Варто, щоб усі учасники мали змогу висловитися. Допоміжні запитання на цьому етапі: Як Ви думаєте, навіщо дитині так себе поводити? Що корисного в тому, що така проблема існує в житті? Які бонуси від цієї проблеми отримує дитина?

3. Потреби. Робота психолога на цьому полі спрямована на з'ясування справжньої потреби, яка є актуальною для дитини, втім не може бути безпосередньо задоволена через низку причин. Варто зазначити, що незадоволених потреб може бути декілька. Допоміжні запитання на цьому етапі: Оскільки не буває немотивованої поведінки, то як Ви думаєте, чого насправді хоче Ваша дитина? Як Ви розумієте цю потребу? Що для вас означає ця потреба? Коли ця потреба буде задоволена, які емоції/почуття переживатиме дитина? Що вона тоді може про себе зрозуміти?

4. Сприятливі дії для задоволення потреби. Даний пазл є заключним на першій платформі. Тут психологу важливо акцентувати увагу на тому, що актуальна потреба має бути задоволена. Втім, якщо існують перепони, то потреба задовольняється не

Рис. 1. набір карток для роботи з технологією «Психологічна платформа модераторів»

відразу, а через певний проміжок часу й за допомогою «проблемної поведінки». Відповідно психологу спільно з учасниками варто окреслити можливі альтернативи та сприятливі дії для задоволення потреби. Важливо звертати увагу на те, щоб намічені траєкторії були прийнятними для усіх присутніх; були відсутні маніпуляції («Якщо ти так... будеш робити, то я тобі допоможу це...реалізувати»). Допоміжні запитання на цьому етапі: Якщо уявити, що проблемна поведінка зникне, то яким чином буде задоволена потреба? Що Ви можете зробити по-іншому, щоб потреба була реалізована? Як Ви думаєте, що може зробити ... (конкретний учасник), щоб проблема дитини була задоволена? На скільки (зі 100%) це реалістично?

2 етап роботи: «Факторний аналіз проблеми» (друге групове заняття з модератором). Друга платформа містить наступні пазли-етапи: 1) потреби; 2) настанови; 3) помилкові дії; 4) ресурси.

1. Потреби. Другий етап починається знову з визначення актуальних потреб: вони можуть бути незмінними з минулого етапу або можуть трансформуватися в інші. Допоміжні запитання на цьому етапі: На скільки (зі 100%) ця потреба є актуальною на сьогодні? Що змінилося з минулого разу у процесі задоволення цієї потреби? Яким чином задовольняли/не задовольняли існуючу потребу?

2. Настанови. На цьому етапі варто спрямувати роботу в напрямку усвідомлення учасниками тих перепон, які перешкоджають безпосередній реалізації актуальних потреб. Мова йде про усталені стереотипні уявлення – настанови, які визначають стратегію поведінки. Психологу варто звернути увагу на те, що настанови є соціальним продуктом, можуть бути частково усвідомленими або неусвідомленими й є тими орієнтирами, на які спираємося у процесі взаємодії. Допоміжні запитання на цьому етапі: На скільки (зі 100%) Ви погоджуєтесь із тим, що написано у картці? (якщо учасник відповідає: «Взагалі не погоджуюсь, ця позначка сягає 0%»), психологу варто поставити уточнююче питання: «Якщо ця настанова не відповідає Вашим уявленням, сформулюйте ту, яка є протилежною й більше відповідає Вашому світогляду»), Як Ви думаєте, ця настанова є корисною для взаємостосунків? Як думаєте, як Ваша настанова сприймається іншими учасниками? Як вони її бачать?

3. Помилкові дії. Наступний крок у розумінні факторів, які сприяють виникненню та підтримці проблеми, є аналіз взаємодії між різними учасниками сімейної та освітньої систем. Для цього запропоновано колоду СТ-карт із зображенням характеру взаємодії між дорослими і дітьми. Бажано, щоб учасники витягувати картки «всліпу». Обговорення можна проводити в декількох напрямках: усвідомлення власної поведінки та усвідомлення взаємодії з іншими. Допоміжні запитання на цьому етапі: Що Ви бачите на картці? Що робить ця людина? Які її дії? Які емоції вона переживає? Що думає про себе? Як ця картка про Вас? Як Ви думаєте, до чого спонукає інших та поведінка, яка зображена на цій картці? Коли Ви саме так себе поводитье, то як реагують

інші? Як впливають настанови (попередня картка) на те, що у Вас виникають саме такі дії? Якщо подивитися на взаємодію між цими фігурами, то як Ви її можете схарактеризувати? Які асоціації виникають про цю взаємодію?

4. Ресурси. Заключний пазл другої платформи спрямовано на пошук тих ресурсів, які б допомогли людині змінити себе та по-іншому взаємодіяти з оточуючими. Тут психолог може використовувати будь-які метафоричні ресурсні колоди карт або за допомогою запитань сприяти рефлексії учасників у напрямку: «Що допоможе?». Допоміжні запитання на цьому етапі: На які зовнішні ресурси Ви можете спиратися, щоб сприяти розв'язанню цієї проблеми? На які внутрішні ресурси (власні сильні сторони) Ви можете розраховувати? Що у Вашому житті є такого, що приносить задоволення, наповнює, допомагає витримати складні ситуації?

3 етап роботи: «Первинна апробація альтернативних шляхів розв'язання проблеми» (третє групове заняття з модератором). Третя платформа технології представлена такими пазлами-етапами: 1) помилкові дії; 2) обмеження; 3) бажані дії; 4) очікуваний результат.

1. Помилкові дії. Робота починається знову з тих СТ-карток, які були витягнуті учасниками на попередньому етапі. Оскільки минув певний час із останньої зустрічі, психолог з'ясовує, що змінилося в учасників у розумінні тих дій, які є помилковими. Допоміжні запитання на цьому етапі: У чому саме виявляється «помилковість» дій? Як дитина реагує на те, що Ви саме так себе поводитье? Які емоції/почуття вона переживає? Якщо дивитися на ситуацію очима дитини, то що б вона сказала про таку взаємодію? Які сильні сторони та обмеження вона бачить саме у таких взаєминах?

2. Обмеження. На цьому етапі варто звернути увагу на ті обмеження, які підтримують помилкові дії. Психологу у процесі роботи варто звертати увагу учасників та відокремлювати об'єктивні (ті, які не залежать від особистості) та суб'єктивні (ті, які безпосередньо пов'язані з людиною) обмеження. Допоміжні запитання на цьому етапі: Що саме не дозволяє Вам вчиняти по-іншому? Чи можете Ви змінити ці обставини? Які обставини найближчим часом не зміняться? Від кого це залежить? У чому полягає Ваша відповідальність? На скільки (зі 100%) Ви здатні щось зробити з цими обмеженнями?

3. Бажані дії. Учасники витягують одну СТ-картку на всіх. Далі обговорення відбувається у такому напрямку: Що саме ви бачите на картці? Як можна схарактеризувати цю взаємодію? Які емоції виникають у Вас, коли дивитися на картку? Які саме емоції, на Вашу думку, переживають зображені персонажі? Що саме кожен із них міг би зробити в напрямку реалізації саме такої взаємодії, яка зображена на картці? Наскільки це реалістично?

4. Очікуваний результат. Заключний етап третьої платформи є до певної міри зворотнім зв'язком від учасників щодо тих кроків, які вони зробили в напрямку вирішення проблеми. Психологу варто

спрямовувати учасників надавати узагальнену характеристику за всіма етапами роботи. Допоміжні запитання на цьому етапі: Що для Вас було найбільш цінним у розумінні цієї проблеми, з якою Ви звернулися? Що саме Ви вже змінили (у розумінні, поведінці)? Що ще плануєте змінити? Що на сьогодні не змінилося? Які Ваші подальші кроки щодо налагодження взаємодії з дитиною (батьками, педагогами)? Який результат очікуватиме Вас, якщо будете реалізовувати ці кроки?

Представлена авторська технологія «Психологічна платформа модераторів» пройшла апробацію упродовж 2020-2021 рр. та була представлена для ознайомлення шкільним психологам Миколаївщини під час курсів підвищення кваліфікації в Миколаївському обласному інституті післядипломної освіти. 3-поміж присутніх на тематичному майстер-класі для фахівців 23 психологи виявили зацікавлення до даного психологічного інструменту і пройшли спеціальне тренінгове навчання на початку грудня 2021 р.

У процесі ознайомлення з даною технологією 69% психологів відзначали, що вона, на перший погляд, видається досить складною, адже в її основі закладено циркулярні запитання, які покликані досліджувати взаємодію, особливості комунікації, взаємообумовленість процесів. У процесі постановки циркулярних запитань основний акцент спрямовано на те, як це відбувається, які наслідки цієї поведінки для системи, для чого особистості така поведінка. З опануванням техніки циркулярних запитань фахівці відзначили зручність використання технології модераторів та її ефективність. 26% фахівців, які пройшли навчання, у своїй подальшій роботі користувалися запропонованим набором карток, а 74% вибудовували свою роботу з іншими картками, утім дотримуючись зазначеного в технології алгоритму дій. Важливо зауважити на загальні результати впровадження технології «Психологічна платформа модераторів» фахівцями-практиками:

1) 52% шкільних психологів відзначають, що завдяки даній технології батьки та педагоги усвідомлюють власну «причетність» до тої чи іншої проблемної поведінки школяра і працюють спільно над вирішенням проблеми, що позитивно впливає на динаміку змін дитини;

2) 78% фахівців відзначають, що після впровадження технології до них почали звертатися за допомогою члени сімей та педагогічного колективу за рекомендаціями тих, хто був на заняттях з використанням даної платформи; психологи відзначають, що у цих зверненнях відсутнє прохання «попрацювати з дитиною», а натомість з'явився запит на спільну роботу над тою чи іншою проблемою;

3) понад 65% психологів зазначають, що до знайомства з технологією модераторів вони часто ніяковіли, коли виникали складні запити у роботі зі школярами, наразі вони відчувають інтерес і впевненість у власній спроможності у наданні якісної професійної допомоги, адже «мають засвоєний алгоритм дій»;

4) завдяки технології «Психологічна платформа модераторів» 43% колег-психологів відзначають позитивну динаміку у налагодженні взаємостосунків у системах сім'ї та школи, які раніше важко піддавались трансформаціям;

5) представлена технологія легко адаптується до онлайн-умов її застосування: робота у форматі зум-конференцій не втрачає своєї продуктивності, порівняно з офлайн-зустрічами.

Висновки. «Психологічна платформа модераторів» – структурована технологія групового консультування, що проводиться в контексті системного підходу. Вона містить три основних рівня: організаційний рівень, який передбачає поетапність роботи з трьома тематичними платформами; особистісний рівень, на якому відбувається безпосередній вплив на учасників модераторів (дитина-батьки, батьки-педагоги, педагоги-дитина); інструментальний рівень, що визначає циркулярні питання як базову техніку роботи психолога. Перевагою даної технології є те, що вона містить зрозумілий алгоритм, відносно коротка за термінами реалізації (залежно від характеру проблеми потребує від 1 до 3 групових зустрічей), не втрачає ефективності в умовах онлайн роботи шкільного психолога, що особливо цінно в період воєнних дій, що розгорнулися на території України. Перспективи подальших досліджень пов'язані з адаптацією технології модераторів для роботи фахівців психологічної служби закладів вищої освіти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Білик Н. М. Медіація як соціально-педагогічна технологія вирішення конфліктів у школі. *Педагогічні науки: збірник наукових праць*. 2016. Вип. LXIX. Том 3. С. 26-30.
2. Кондрашихіна О. А. Формування здатності до фасилітативних впливів у майбутніх практичних психологів. Дис. канд. психол. наук: 19.00.07. К. 2004. 188 с.
3. Лях Т. Л., Спіріна Т. П. Медіація як соціальна технологія посередництва у конфліктних ситуаціях. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка: зб. наук. праць*. 2015. № 2 (291). Сер. Педагогічні науки. Ч. 1. С. 37-47.
4. Психолог у НУШ: радісно та впевнено руш! Путівник психолога в Новій українській школі / Заг. ред. Є. В. Афоніна, О. О. Заріцький, Н. В. Міщенко. Краматорськ: Витоки, 2018. 250 с.
5. Психологічні технології ефективного функціонування та розвитку особистості: монографія. За ред.: С. Д. Максименка, С. Б. Кузікової, В. Л. Злиwkова. Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макарєнка, 2019. 540 с.
6. Сєдих К. В. Системна модераторів в закладах освіти як засіб виходу з кризових ситуацій. Особистість як суб'єкт подолання кризових ситуацій: психологічна теорія і практика: монографія / за ред. С. Д. Максименка, С. Б. Кузікової, В. Л. Злиwkова. Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макарєнка, 2017. С. 474-496.
7. Трубник, І. В., & Коношенко, О. С. (2022). Розвиток комунікативних навичок майбутніх фахівців соціальної сфери засобами технології модераторів. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки*. 2022. (1(349) Ч.1), С. 104–111.
8. Bertalanffy L. von. General System Theory – A Critical Review. *General Systems*. Vol. VII. 1962. P. 1–20.
9. Satir, V.. *Conjoint family therapy* (3rd). Palo Alto: Science and Behavior Books, 1983. 289 p.